

1.

Co to jest społeczna inspekcja pracy i po co istnieje? Podstawy prawne funkcjonowania, struktura

Coraz częściej w debacie publicznej pojawiają się krytyczne opinie na temat sensu istnienia społecznej inspekcji pracy. Szczególnie ze strony pracodawców, ale też części publicystów, można usłyszeć, że społeczna inspekcja pracy to relikwyt przeszłości, nieprzystający do realiów, w jakich obecnie funkcjonują nowoczesne firmy. Zdaniem krytyków społecznym inspektorom pracy prawo zagwarantowało (zbyt) dużo przywilejów, co w znacznym stopniu utrudnia pracodawcom zarządzanie kadrami. Szczególnie złe konotacje ma prawo do szczególnej ochrony stosunku pracy, które traktowane jest przez pracodawców jako kolejny sposób pracowników (a także związków zawodowych) na ochronę przed zwolnieniem z pracy, w praktyce nadużywany. Słowem, społeczna inspekcja pracy to zbędna, uciążliwa pozostałość „inspekcji robotniczej”, utrudniająca lub wręcz uniemożliwiająca „elastyczne” zarządzanie i zatrudnianie.

Nic dziwnego, że skrajnie odmienny pogląd na ten temat mają związki zawodowe, dla których inspekcja pracy – zarówno państwowa, jak i społeczna – stanowi ważną instytucję i dodatkowe wsparcie w walce o prawa i warunki pracy pracowników. To właśnie społeczny inspektor pracy jest, obok zakładowej organizacji związkowej, tą instytucją, do której pracownicy mają największe zaufanie i do której zwracają się (a przynajmniej powinni) ze wszystkimi problemami wynikającymi z wiążącego ich stosunku pracy, w tym zwłaszcza dotyczącymi ich praw pracowniczych czy warunków pracy. Dopiero w drugiej kolejności w sprawach tych pracownicy zwracają się do Państwowej Inspekcji Pracy, a w ostateczności – do sądu pracy. Dlatego tak ważne jest, by w szkołach i placówkach powoływać społeczną inspekcję pracy, która wspólnie z organizacjami związkowymi reprezentuje pracowników wobec pracodawcy.

Celem działania społecznej inspekcji pracy (SIP) jest dążenie do zapewnienia przez pracodawcę bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz ochrona uprawnień pracowniczych wszystkich pracowników.